

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

(назва інституту/факультету)

Кафедра

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Економічні основи соціального забезпечення

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма

Соціальне забезпечення

(назва програми)

Спеціальність

232 Соціальне забезпечення

(вказати: код, назва)

Галузь знань

23 Соціальна робота

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти

перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Антохов Андрій Анатолійович, професор кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача

<https://scholar.google.com/citations?authuser=1&user=1m2gI8sAAAAJ>

Контактний тел.

Вкажіть контактний телефон, за яким можна зв'язатися із викладачем у випадку потреби 0503747666

E-mail:

a.antochov@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle Дайте посилання на дисципліну в системі Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6723>

Консультації

Очні консультації за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації за попередньою домовленістю.

Вівторок та четверг з 14.00 до 15.00

Анотація до курсу

Економічні відносини в суспільстві прямо впливають на соціальне життя окремих його членів. Соціальна економіка визначається загальними категоріями економічної теорії: виробництво, розподіл, обмін і споживання. У реалізації особистісних і суспільних інтересів приділяється особлива увага аналізу вирішальній сфері життєдіяльності людей – сфері виробництва і розподілу життєвих благ в умовах формування ринкових відносин. Розвиток ринкової економіки призвело до загострення соціальних відносин і обумовило необхідність вдосконалення політики держави і посилення її соціальної спрямованості. У статті 1 Конституції України зазначено, що Україна є «суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава». Цим визначено, що в Україні, як у будь-якій державі, економіка повинна бути націлена на задоволення матеріальних, соціальних і духовних потреб індивіда.

Основними критеріями соціально орієнтованої економіки повинна стати стабільність економічного зростання держави, підвищення рівня життя населення, гарантована захищеність людей, не зайнятих у сфері матеріального виробництва товарів і послуг. Це вимагає створення спеціального інституту соціального захисту населення, становлення і розвиток соціального забезпечення як його найважливішого інструменту.

Мета та цілі курсу

Мета курсу: формування у студентів системних знань щодо економічних основ соціального забезпечення, форм і методів економічної діяльності в сфері соціального захисту населення і соціальної сфери в цілому, економіко-правових основ соціального забезпечення, економічної безпеки особистості та проблем соціального забезпечення.

Цілі курсу: оволодіння студентами знаннями економічних основ соціального забезпечення, формування компетентнісного підходу до забезпечення ефективної діяльності соціальних установ і служб щодо задоволення потреб населення в умовах обмежених ресурсів, сприяти формуванню знань щодо фінансових основ соціального забезпечення, сформувати у студентів уявлення щодо проблем соціального забезпечення; забезпечити реалізацію навичок студентів розуміти сутність і структуру економічних основ соціального забезпечення; застосовувати основні принципи і методи в економічних взаєминах суб'єктів і об'єктів економічного простору соціальної роботи; аналізувати динаміку матеріального добробуту населення з метою здійснення адресної соціально-економічної підтримки; виявляти резерви економічної ефективності соціального забезпечення.

Програмні компетентності та результати навчання

Після успішного завершення дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність: бакалавр здатен розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціального забезпечення і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальна (фахові) компетентності:

ФК1. знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів, а саме юридичного та економічного.

ФК2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

ФК3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

ФК12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

ФК13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

ФК14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами;

ПРН6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях;

ПРН7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань;

ПРН16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

1. Структура курсу

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
кредити / годин			

2. Технічне й програмне забезпечення / обладнання

Комп'ютерне забезпечення для проведення презентацій на лекційних заняттях. При дистанційному навчанні – застосування програм ZOOM та VIBER.

3. Політика курсу

Навчальна дисципліна є обов'язковою для студентів спеціальності «Соціальна робота». Студенти зобов'язані в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями та навичками та компетентності з даної дисципліни.

Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100% відвідування очне або дистанційне відвідування всіх лекційних занять. Пропуск понад 25% занять без поважної причини буде оцінений як FX.

На заняттях цінується академічна доброчесність. Для всіх здобувачів вищої освіти реалізується абсолютно рівне й незаангажоване ставлення. Навіть окремий випадок порушення академічної доброчесності є серйозним проступком, який може призвести до несправедливого перерозподілу оцінок і, як наслідок, загального рейтингу студентів. Мінімальним покаранням для студентів, які відзначились обманом чи плагіатом під час тесту чи підсумкового контролю, буде нульовим для цього завдання з послідовним зниженням підсумкової оцінки дисципліни принаймні на одну ступінь.

4. Схема курсу

Модуль 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 1. Предмет, принципи та завдання курсу «Економічні основи соціального забезпечення» (тиждень 1, лк - 2 год.).

План

1. Предмет, мета та завдання курсу «Економічні основи соціального забезпечення».
2. Економіка соціальної роботи, її особливості та принципи. Економічний простір соціального забезпечення.
3. Економіка соціального обслуговування, її особливості і відмінності від економіки виробничої діяльності, їх взаємовплив і взаємозумовленість.
4. Основні принципи економіки соціального обслуговування як відображення загальних принципів соціальної роботи та специфіки економічного розвитку соціальної сфери

Література: 2,7,14,24,39.

Тема 2: Нормативно-правова база економічної діяльності в сфері соціального забезпечення (тиждень 1, лк. - 2 год., прак. – 2 год.).

План

1. Сутність і структура економічних основ соціального забезпечення.
2. Основні економічні категорії і поняття соціального забезпечення.
3. Принципи та методи економічної діяльності в сфері соціального забезпечення.
4. Організаційно-правові основи економічної діяльності в сфері соціального забезпечення.
5. Необхідність формування нормативно-правової основи економічної діяльності в системі соціального захисту населення як спеціалізованого інституту цивілізованої держави.

Література: 2,4,10, 14,15,19

Тема 3: Соціально орієнтована економіка як матеріальна основа соціального забезпечення (тиждень 2, лк. - 2 год., прак. – 2 год.).

План

1. Економічна політика держави та її соціальна спрямованість.
 2. Економічні основи системи соціального захисту населення.
- Система державних економічних гарантій і пільг як елемент соціального захисту населення.

Література: 5,7,10,14,15,18,21,42.

Тема 4: Матеріальний добробут населення, його структура та динаміка(тиждень 3, лк. - 2 год., прак. – 2 год.).

План

1. Сутність, показники і динаміка матеріального добробуту населення.
2. Соціально-економічний потенціал сім'ї як показник добробуту.
3. Соціально-економічний статус – критерій адресного підходу в соціальній роботі.
4. Потенціал індивідуального розвитку людини як узагальнюючий показник добробуту населення країни.

Література: 7,14,15,43,46

Тема 5: Фінансові основи соціального забезпечення (тиждень 3, лк. - 2 год., прак. – 2 год.).

План

1. Джерела і способи фінансування соціального забезпечення.
2. Фінансові основи соціального захисту на сучасному етапі.
3. Податки як інструмент формування бюджетних коштів і фінансування системи соціального забезпечення.

4. **Благодійність в системі матеріально-фінансового забезпечення соціальної роботи**
Література: 9,16,19,20,23,28,39,47.

Тема 6: Проблеми соціального забезпечення в контексті системи соціального захисту (тиждень 4, лк. - 2 год., прак. – 2 год.).

План

1. Поняття про соціальну безпеку громадян.
2. Сучасні уявлення про соціальний захист та соціальне забезпечення населення.
3. Принципи, функції та складові соціального захисту в державі.
4. Соціальна допомога та соціальні послуги як складові соціального захисту населення.
5. Проблеми вдосконалення соціально-економічних гарантій в підтримці соціально вразливих груп населення.

Література: 1,3,5,9,14,29,43

Модуль 2 ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 1: Закони організації та «індивідуальні» закони менеджменту (тиждень 5, лк. - 2 год., прак. – 2 год.).

План

1. Закони організації: Закон єдності універсальних характеристик організації; Закон менеджменту людських ресурсів; Закон оптимального співвідношення цілей і стилів керівництва; Закон співвідношення рівнів управління із цілями й персоналом організації; Закон виживання організацій.
2. «Індивідуальні» закони менеджменту: Закон управління Макіавеллі; Закони Емерсона; Закони Файоля й Урвіка; Закони Тейлора і Форда; Закони бюрократії Макса Вебера; Закони бюрократизації Паркінсона; Закони організації Щепанського і Котарбинського; Закони мотивації Мак-Грегора, Герцберга і Маслоу.

Література: 2,5,7,11,12,20,39.

Тема 2: Закони соціального розвитку й управління. Загальні соціальні закони, їх характеристика(тиждень 5, лк. - 2 год., прак. – 2 год.).

План

1. Соціальний розвиток, як процес життєдіяльності людства.
2. Різні підходи до розуміння соціальної історії.
3. Основні групи соціальних законів. Характеристика загальних соціальних законів: Закон тотожності різнорівневих структур світобудови; Закон єдності й різноманіття світу; Закон єдності й боротьби протилежностей; Закон циклічності соціальних процесів; Закон організації соціального життя на основі базових цінностей.

Література: 14,20,21,14,23,29.

Тема 3. Економічний простір соціального забезпечення (тиждень 6, лк. - 2 год., прак. – 2 год.).

План

1. Поняття і сутність економічного простору соціального забезпечення.
2. Загальна характеристика структури і основні функції економічного простору соціального забезпечення.
3. Економічний потенціал соціальної сфери та його роль у задоволенні потреб суб'єктів соціального забезпечення.
3. Рівні економічної взаємодії органів і установ соціального забезпечення та соціальної сфери в цілому, що забезпечують громадську життєдіяльність.

4. Взаємозв'язок і взаємодія економічного простору соціального забезпечення з економічної, політичної, духовної сферами.

Література: 2,9,14,20,27,46,47.

**Тема 4: Економічний статус як фактор диференціації у соціальній роботі.
(тиждень 7, лк. - 2 год., прак. – 2 год.).**

План

1. Економічний статус: поняття та визначають його чинники.
2. Види відхилення економічного статусу і показники.
3. Соціальна стратифікація суспільства та економічний статус різних груп і верств населення, їх взаємозалежність.
4. Диференціація економічного статусу - основа соціального розшарування суспільства.
5. Основні соціально-економічні методи як результат вирівнювання економічного статусу населення.

Література: 2,4,10,14,19,23,24,49

Тема 5: Організаційно-економічні основи соціального забезпечення та його особливості на сучасному етапі. (тиждень 7, лк. - 2 год.).

План

1. Державна гарантія прав громадян на соціальне забезпечення, його види та структура.
2. Організаційно-економічний механізм здійснення соціального забезпечення.
3. Фонди соціального забезпечення та джерела їх формування.
4. Економічні основи концепції реформи пенсійного забезпечення та створення пенсійної системи, відповідної ринкової економіки.

Література: 2,5,8,10,14,25,26, 36,37,50.

5. Система оцінювання та вимоги: форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

Види та форми контролю

Формою поточного контролю є: усні відповіді студентів, тестування, контрольні роботи, реферати, есе.

Форма підсумкового контролю: залік.

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи.

Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: - активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; - проходження проміжного контролю; - виконання модульного контрольного завдання. Оцінювання проводиться за такими критеріями: - розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; - ступінь засвоєння матеріалу дисципліни; - ознайомлення з

рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; - уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне опрацювання та розгляд в аудиторії; - логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; - вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки. Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена. Проміжний тестовий контроль проводиться два рази за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності. Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді заліку. Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями. «Зараховано» (60-100 балів). Студент засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань. «Не зараховано» (0-59 балів). Студент не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

(для 1-6 курсів)

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

(залік)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)		Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2		
30	2 30		

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4	T5	40	100
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

6. Список рекомендованих джерел

1. Атаманюк Р. Ф., Атаманюк Е. А. Соціальна економіка: навчальний посібник. Львів : Новий світ-2000, 2020. 203 с.
2. Арабчук Я. І. Фінансова стабільність – запорука соціальної політики (ПФУ від респекту до панахиди). Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 8. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/33.pdf.
3. Бахновська І. П., Костюк Н. П. Аналіз законодавчого регулювання соціальної підтримки малозабезпеченим сім'ям України в умовах євроінтеграції. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 9. С. 243–245. URL: http://lsey.org.ua/9_2022/57.pdf.
4. Бережецька Т. О. Аналіз індикаторів та оцінка стану соціальної безпеки в Україні. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/173.pdf.
5. Білик О. І. Формування системи публічного управління соціальними ризиками у світовій практиці. Інвестиції: практика та досвід. 2021. №2. С.76–81. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2021/14.pdf.
6. Білюга А. Поняття "соціальна гарантія" у контексті сучасної фінансової науки. Економіка та суспільство. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1623/1560>.
7. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 448 с.
8. Бондар М. Соціальне забезпечення та соціальний захист в Україні. Економіка та суспільство. 2021. № 34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/916/878>.
9. Бондаренко С. М., Бугас Н. В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf.
10. Борисова О. В., Знаткова О. М., Кульга О. О., Нікітіна В. В. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні : монографія. Київ : Кондор, 2019. 468 с.
11. Бражко О. В. Модернізація національної системи України соціального захисту населення в період воєнного стану. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2022. № 31. С. 31–34. URL: <http://www.pagjournal.iei.od.ua/archives/2022/31-2022/5.pdf>.
12. Бражко О. В. Особливості формування державних підходів до розвитку системи соціального захисту населення в Україні. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2022. № 27. С. 35– 39. URL: <http://www.pagjournal.iei.od.ua/archives/2022/27-2022/6.pdf>.
13. Замкова Н., Гнидюк І. Механізм фінансового забезпечення соціальних гарантій населення України. Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України : зб. наук. пр. IX Міжнар. наук.-практ. конф., 14-16 верес., 2021 р. / гол. ред. Н. Л. Замкова. Вінниця, 2021. Ч. 2. С. 118–127. URL: http://10.0.2.150/docs/Zbirnyky_konferents/2021/14-16.09.21%202.pdf
14. Заяць Т. А., Краєвська Г. О. Соціальні послуги для вразливих категорій населення в територіальних громадах України. Економіка України. 2022. № 3. С. 57–74.
15. Зюзін В. О. Зарубіжний досвід фінансування соціальних програм. Ефективна економіка. 2019. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/154.pdf
16. Соціальне забезпечення в Україні: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів : Університет банківської справи, 2021. 547 с.

17. Уразов А. У., Саух І. В., Вікарчук О. І. Основи економічної теорії: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 312 с.
18. Журба І.О. Економічні основи соціального забезпечення: методичні рекомендації до практичних занять. Черкаси: ЧДТУ, 2020. 21с. URL: <https://er.chdtu.edu.ua/handle/ChSTU/1086>
19. Колосок А. М. Актуальні аспекти соціального захисту населення Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2021. № 2 (26). С. 16-23. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2021-02-16-23>
20. Колосок А. М., Чернета С. В. Аналіз інвестиційної спроможності реалізації соціальних проєктів в об'єднаних територіальних громадах. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2020. № 4 (24). С. 74-82. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-04-37-45>
21. Колосок А. М., Буднік С. В. Соціальна відповідальність в акваріумному бізнесі: економічні та педагогічні аспекти. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2019. № 4(20). С. 109 – 116. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-04-109-116>
22. Колосок А. М. Зарубіжний досвід формування національних тристоронніх органів соціального партнерства. Humanitas. 2021. №1. С.66-73. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.1.11>
23. Полянничко А. О., Кирилюк А. В. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с. URL: <http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/9193>
24. Потенціал і розвиток бізнесу: навч. посіб. / Кол. авт.: О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак, Л. В. Белінська, І. Г. Волинець, Н. О. Грицюк, Л. С. Громко, Т. І. Данилюк, А. М. Колосок, В. П. Левченко, Л. Г. Ліпич, В. В. Мальцева, Г. В. Миськів, І. Р. Мицишин, Т. В. Сак, О. В. Скорук, В. В. Тринчук, О. А. Хілуха, Т. О. Шматковська, Л. О. Ющишина; за ред. О. М. Полінкевич, Л.В. Шостак. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 482с. URL: <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/16668>
25. Kamiński R., Khovrak I., Kolosok A., Kytsyuk I., Pavlikha N., Polinkevych O. Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw jako przedmiot sprawozdawczości niefinansowej w świetle regulacji prawnych i doświadczeń praktycznych w Polsce i na Ukrainie. Poznań: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Poznaniu, 2020. 238 str. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20969>
26. Yelisieieva L., Pavlova O., Kolosok A., Suriak A., Strilchuk R., Safarova A., Kozak S. Electric vehicle market in the national economy (on the materials of presrelizes). AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research. 2021. Vol. 11, issue 1, special issue XVIII. P. 88–92. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110118/papers/A_15.pdf
27. Castro S. J., González D. A. Social Creative Economy: A prototype for Social Innovation. Opción. 2022. 38(97). P. 20-46. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7486085>

Інтернет-ресурси

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Державна служба України з питань праці. URL: <https://dsp.gov.ua/>
3. Державний центр зайнятості. URL: <https://www.dcz.gov.ua/>
4. Законодавство України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/zak>
5. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
6. Національна соціальна сервісна служба України. URL: <https://nssu.gov.ua/>
7. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/>

